

Acad.prof.dr. Mihai Bărbulescu

Născut la Oradea, 29 septembrie 1947. Studii liceale la Oradea (Liceul „Emanuil Gojdu”, 1961–1965) și superioare la Cluj-Napoca (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Facultatea de Istorie și Filosofie, secția Istorie, specializarea Istorie veche și arheologie, 1965–1970). Teza de doctorat: *Culte greco-romane în provincia Dacia*, sub conducerea prof. I.I. Russu (1986). Stagii de documentare și specializare în Italia (1978) și Elveția (1980, 1984, 1988, 1991, 1993).

Cercetător științific la Institutul de Arheologie din Cluj Napoca al Academiei Române (1970-1991). Conferențiar (1992-1994), profesor universitar (1994-2008, 2016-2020), profesor emerit (din 2020), conducător de doctorat, la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca. Decanul Facultății de Istorie și Filosofie (1996-2000) și șeful Catedrei de Istorie Antică și Arheologie (1996-2007) la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca. Directorul Institutului de Studii Clasice al Universității (1997-2017).

Președintele Comisiei Naționale de Arheologie (2003-2008).

Ministru-consilier în Ministerul Afacerilor Externe, director al Accademia di Romania din Roma (2008-2016).

Membru corespondent (2010) și titular al Academiei Române (2021).

Domenii de cercetare: istoria și arheologia Daciei romane, spiritualitate antică (religie, arte plastice), istoria și arheologia militară, epigrafie. A făcut cercetări arheologice la castrul legionar și orașul roman Potaissa (din 1971).

Membru în colegiile științifice ale publicațiilor: „Dacia. Revue d’archéologie et d’histoire ancienne” (București), „Ephemeris Dacoromana” (Roma), „Ephemeris Napocensis” (Cluj-Napoca), „Civiltà Romana” (Roma), „Quaestio. Ricerche di Diritto e Scienze dell’Antichità tra passato e presente” (Roma, L’Erma di Breitschneider), „Studia Historica. Historia Antigua” (Salamanca) etc.

Cărți – autor unic:

Interferențe spirituale în Dacia romană (Cluj-Napoca, 1984, ed. II-a 2003); *Din istoria militară a Daciei romane. Legiunea V Macedonica și castrul de la Potaissa* (Cluj-Napoca, 1987); *Potaissa. Studiu monografic* (Turda, 1994); *Das Legionslager von Potaissa (Turda). Castrul legionar de la Potaissa (Turda)*. (Führer zu den archäologischen Denkmälern aus Dacia Porolissensis, 7, Zalău, 1997); *Mormântul princiar germanic de la Turda. Das germanische Fürstengrab von Turda* (Cluj-Napoca,

2008), *Signum originis. Religie, artă și societate în Dacia romană* (București, 2009); *Inscripțiile din castrul legionar de la Potaissa. The Inscriptions of the Legionary Fortress at Potaissa* (București, 2012); *Arta romană la Potaissa* (București – Cluj-Napoca, 2015); *Arheologia azi, în România* (Cluj-Napoca, 2016); *Potaissa. L'arte romana in una città della Dacia* (Roma, 2016); *Bălți. 1818-1944* (București, 2017); *Și s-a dansat lambada* (Cluj-Napoca, 2019).

Cărți în colaborare:

Cluj. Monografii (București, 1980); *Monumente istorice și de artă religioasă din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului* (Cluj-Napoca, 1982); *Repertoriul arheologic al României, județele Cluj* (Cluj-Napoca, 1992), Alba (Alba Iulia, 1995), Covasna (Sfântu Gheorghe, 1998), Arad (Timișoara, 1999), Harghita (Sfântu Gheorghe, 2000), *Civilizația romană în Dacia* (Cluj-Napoca, 1997); *Istoria României* (București, 1998 și ediții succesive); *Istoria Românilor* (Academia Română, vol. II, București, 2001, ediția a II-a, 2010); *Istoria Transilvaniei* (vol. I, Cluj-Napoca, 2003; ed. engleză 2005); *Funeraria Dacoromana. Arheologia funerară a Daciei romane* (Cluj-Napoca, 2003); *Atlas-dicționar al Daciei Romane* (Cluj-Napoca, 2005); *Accademia di Romania din Roma. 1922-2012* (Roma, 2012; ed. italiană 2013); *Istoria Românilor* (Academia Română, vol. I., București, 2018), *Arta din România din preistorie în contemporaneitate*, vol. I (București – Cluj-Napoca, 2018); *Termele din castrul legionar de la Potaissa* (Cluj-Napoca, 2019); *Principia din castrul legionar de la Potaissa* (Cluj-Napoca, 2020); *Tabula Imperii Romani – Forma Orbis Romani. Dacia* (București, 2021).

A colaborat la *Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae*, vol. V, VI, VIII și *Suppl.* (Zürich-München-Düsseldorf, 1990, 1992, 1997, 2009), *Künstlerlexikon der Antike*, vol. I (München-Leipzig, 2001), *Thesaurus Cultus et Rituum Antiquorum*, vol. I (Los Angeles, 2004).

A publicat studii și articole de specialitate (în România, Austria, Belgia, Bulgaria, Canada, Croația, Elveția, Franța, Germania, Italia, Republica Moldova, SUA, Suedia, Ungaria) și diverse (în România și Italia).

Rapoarte arheologice anuale în *Cronica Cercetărilor arheologice din România*;

Granturi prin care s-au realizat volumele *Funeraria Dacoromana. Arheologia funerară a Daciei romane* (Cluj-Napoca, 2003); *Atlas-dicționar al Daciei Romane* (Cluj-Napoca, 2005); Proiectul *Dacia romană*, parte a proiectului internațional *Tabula*

Imperii Romani (proiectul nr. 6, sub egida *Union Académique Internationale*) <https://tir-for.iec.cat/the-map/>.

Între 1992-2008 și 2016-2020, cursuri generale și speciale la nivel licență, master și doctorat la Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca (Istoria antică a României, Religiile în Dacia romană, Spiritualitate antică în Dacia, Muzeologie generală, Muzeologia contemporană și conservarea patrimoniului arheologic, Arheologia preventivă și diagnoza de teren). Profesor invitat la Universitatea „Ion Creangă” Chișinău, lecții și conferințe la diverse universități (Freie Universität Berlin, Université Libre Bruxelles, Universitatea de Stat Chișinău, Universitatea „Russo” din Bălți, Debrețin, Geneva, Università degli Studi di Messina). A condus doctoranzi din România, Italia și Republica Moldova (cca 40 teze de doctorat finalizate).

Membru în Societatea de Studii Clasice din România, membru în Consiliul Științific Internațional al *Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae* și *Thesaurus Cultus et Rituum Antiquorum* (Basel, 1985-2004), reprezentantul Academiei Române la *Union Académique Internationale* (din 2010) etc.

Premiul „Vasile Pârvan” al Academiei Române (1987), premiul „Emil Condurachi” al Ministerului Culturii și Cultelor (2004), premiul „Annasilao per la ricerca” (Reggio Calabria, 2009), Diverse diplome și distincții ale Universităților din Cluj-Napoca, Iași, Arad, Târgu Mureș, ale Fondului Literar al Uniunii Scriitorilor etc.

Ordinul Național „Serviciul Credincios” în grad de Cavaler (2003). *Doctor Honoris Causa* al Universității de Vest din Timișoara (2006). *Doctor Honoris Causa* al Universității „Petru Maior” din Târgu Mureș (2011).

LISTA LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE PUBLICATE

Cărți:

1. *The Roman Army in Moesia Inferior*, Conphys, București, 2010, Centre for Roman Military Studies 7, 325 p. (ISBN 978-973-750-177-6) – Premiată cu Premiul „Vasile Pârvan” al Academiei Române pe anul 2010 (acordat 2012).
2. O. Țentea, **F. Matei-Popescu**, *Frontiers of the Roman Empire. Between Dacian and Moesia inferior. The Roman Forts in Muntenia under Trajan*, București, 2016, 70 p. (ISBN 978-606-543-798-2).
3. **F. Matei-Popescu**, O. Țentea, *Auxilia Moesiae Superioris*, editura Mega, Cluj-Napoca, 2018, Centre for Roman Military Studies 9, 159 p. (ISBN 978-606-020-063-5) – Premiată cu Premiul „Flaminiu Mârțu” al Muzeului Județean Argeș pe anul 2018 (acordat 2019).
4. M. I. Neagoe, **F. Matei-Popescu**, O. M. Neagoe, P. G. Dinulescu (eds.), „*Pons Traiani Drubeta*” între Hispania și Dacia. Expoziție organizată la Muzeul de Arheologie Asturias, Oviedo, Spania, 15 mai – 30 iunie 2019, editura Mega, Cluj-Napoca, 2019, 105 p. (ISBN 978-606-543-982-5).

Studii și articole:

1. *Trupele auxiliare din Moesia Inferior*, Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie 52-53, 2001-2002 (2004), p. 173-242.
2. O. Țentea, **F. Matei-Popescu**, *Alae et cohortes Daciae et Moesiae. A review and updating of J. Spaul's Ala² and Cohors²*, Acta Musei Napocensis 39-40/I, 2002-2003 (2004), p. 259-296.
3. *Participarea trupelor auxiliare din Moesia Inferior la războaiele dacice*, Argesis. Studii și Comunicări. Seria Istorie (Pitești) 13, 2004, p. 123-129.
4. *Despre identitatea cohortelor I Bracaraugustanorum equitata și I Bracarorum civium Romanorum*, în C. Mușeteanu, D. Benea (eds.), *Corona laurea. Studii în onoarea Luciei Țeposu-Marinescu*, București, 2005, p. 313-318.
5. *Un nou veteran de origine dacică de la Abrittus*, Argesis. Studii și Comunicări. Seria Istorie (Pitești), 14, 2005, p. 265-269.
6. *Note epigrafice I*, Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie 54-56, 2003-2005, p. 303-312.
7. I. Achim, **F. Matei-Popescu**, *Histria. O nouă inscripție funerară elenistică*, Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie 54-56, 2003-2005, p. 195-200.
8. *Legiunea V Macedonica în Moesia înainte de Domitian*, în L. Mihăilescu-Bîrliba, O. Bounegru (ed.), *Studia historiae et religionis Daco-Romanae. In honorem Silvii Sanie*, București, 2006, p. 379-399.

9. **F. Matei-Popescu**, O. Țentea, *Participarea trupelor auxiliare din Moesia Superior și Moesia Inferior la cucerirea Daciei*, în E. S. Teodor, O. Țentea (ed.), *Dacia Augusti provincia. Crearea provinciei. Actele simpozionului desfășurat în 13-14 octombrie 2006 la Muzeul Național de Istorie a României*, București, 2006, p. 75-120.
10. **F. Matei-Popescu**, O. Țentea, *Trupele auxiliare din Germania Inferior și expedițiile dacice ale împăratului Traian*, în D. Benea (ed.), *Daci și romani. 1900 de ani de la integrarea Daciei în Imperiul Roman*, Timișoara, 2006 (BHAUT VII), p. 47-56.
11. **F. Matei-Popescu**, Al. Falileyev, *Notă asupra ISM V 115, Tyragetia*, s. n., vol. I [XVI], nr. 1, 2007, p. 323-326.
12. *On the problem of the presence of cohort IX Batavorum milliaria equitata in Moesia Inferior*, *Acta Musei Napocensis* 41-42/I, 2004-2005 (2007), p. 55-60.
13. D. Dana, **F. Matei-Popescu**, *Le recrutement des Daces dans l'armée romaine sous l'empereur Trajan : une esquisse préliminaire*, *Dacia*, N. S. 50, 2006, p. 195-206.
14. **F. Matei-Popescu**, O. Țentea, *Participation of the auxiliary troops from Moesia Superior in Trajan's Dacian wars*, *Dacia*, N. S. 50, 2006, p. 127-140.
15. *Two Fragments of Roman Military Diplomas Discovered on the Territory of the Republic of Moldova*, *Dacia*, N. S. 51, 2007, p. 153-159 (= *Două fragmente de diplome militare romane descoperite pe teritoriul Republicii Moldova*, în *Simpozion de numismatică organizat cu ocazia comemorării Sfântului Ștefan cel Mare, domn al Moldovei (1504-2004)*, Chișinău, 29 Septembrie-2 Octombrie 2004, București, 2007, p. 95-108).
16. *Participarea legiunilor din Moesia Inferior la expedițiile dacice ale lui Traian*, în S. Nemeti, Fl. Fodorean et alii (ed.), *Dacia Felix. Studia Michaeli Bărbulescu oblata*, Cluj-Napoca, 2007, p. 290-300.
17. *Despre originea negustorilor din provincia Dacia pe baza analizei surselor epigrafice. Stadiul problemei*, în D. Benea (ed.), *Meșteșugari și artizani în Dacia romană*, Timișoara (BHAUT VIII), 2007, p. 235-246.
18. *The Auxiliary Units from Moesia Superior in Domitian's Time and the Problem of CIL XVI 41*, *Ephemeris Napocensis* 16-17, 2006-2007, p. 31-48.
19. *Imaginea Daciei romane în istoriografia românească (1945-1960)*, *Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie* 58, 2007, 3-4, p. 265-288.
20. *Auxiliaria (I)*, Oltenia. *Studii și comunicări. Arheologie și Istorie Veche* 16, 2008, p. 105-111.
21. C. C. Petolescu, **F. Matei-Popescu**, *The Presence of the Roman Army from Moesia Inferior at the North of Danube and the Making of the Dacia Inferior Province*, în I. Piso (ed.), *Die Römischen Provinzen. Begriff und Gründung (Colloquium Cluj-Napoca, 28. September-1. Oktober 2006)*, Cluj-Napoca, 2008, p. 357-367.

22. D. Dana, **F. Matei-Popescu**, *Soldats d'origine dace dans les diplômes militaires*, Chiron 39, 2009, p. 209-256.
23. Al. Falileyev, **F. Matei-Popescu**, *A new Thracian name from Dacia? Ad CIL III 294**, Thracia 18, 2008, *In memoriam Alexandri Fol*, p. 503-506.
24. *Auxiliaria II*, în O. Țentea, I. C. Opreș (eds.), *Near and Beyond the Roman Frontier. Proceedings of the Colloquium held in Târgoviște, 16-17 October 2008*, CRMS 5, București, 2009, p. 339-346.
25. *Note Epigrafice (II)*, Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie 59-60, 2008-2009, p. 241-245.
26. *Castellum Abritanorum*, Studia Antiqua et Archaeologica 16, 2010, p. 61-67.
27. *Armata romană în Moesia Inferior* – rezumatul tezei de doctorat, Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie 61, 2010, 1-2, p. 189-197.
28. *Cohortes Augustae Nervianae Pacenses Brittonum*, în *Identități locale și regionale în context european. In memoriam Alexandri V. Matei*, Bibliotheca Musei Porolissensis XIII, Cluj-Napoca, 2010, p. 395-398.
29. *Der römische Limes in Bulgarien*, în *Carnuntum und Limes*, Denkmalpflege in Niederösterreich, Band 45, 2011, p. 63.
30. *Note Epigrafice III*, Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie 62, 2011, 3-4, p. 265-273.
31. *The Roman Auxiliary Units of Moesia*, Il Mar Nero. Annali di archeologia e storia 8, 2010/2011 (2013): A. Avram, I. Bîrzescu (eds.), *Mélanges d'archéologie et d'histoire ancienne à la mémoire de Petre Alexandrescu*, Edizioni Quasar di Severino Tognon s.r.l., Roma; Éditions de la Maison des sciences de l'homme, Paris, p. 207-230.
32. *A Greek Inscriptions from Tomis*, în I. Piso, V. Rusu-Bolindeț, R. Varga, S. Mustăță, E. Beu-Dachin, L. Ruscu (eds.), *Scripta classica. Radu Ardevan sexagenario dedicata*, Cluj-Napoca, 2011, p. 307-310.
33. *The Origin of the Tradesmen in Dacia*, în D. Boteva, O. Bounegru, L. Mihailescu-Bîrliba (eds.), *Pax Romana. Kulturaustausch und Wirtschaftsbeziehungen in den Donauprovinzen des Römischen Reichs. Akten der Tagung in Varna und Tulcea 01. – 07. September 2008*, Kaiserslautern, 2012, p. 85-98.
34. *Armata romană în Dobrogea / The Roman Army in Dobrudja*, în *Romanii în Pontul Stâng în timpul Principatului / The Romans in the Left Pontus during the Principate. Catalogul expoziției / Exhibition Catalogue*, Tulcea, 2012, p. 14-19.
35. *Note Epigrafice (IV)*, SCIVA 63, 2012, 3-4, p. 305-312.
36. *Statutul juridic și teritoriul Histriei în epoca romană*, în Fl. Panait-Bîrzescu, Iulian Bîrzescu, Fl. Matei-Popescu, A. Robu (eds.), *Poleis în Marea Neagră: relații interpontice și producții locale*, București, 2013, p. 203-233.

37. *The Western Pontic Cities and the Roman Army*, în V. Cojocaru, C. Schuler (eds.), *Die Außenbeziehungen pontischer und kleinasiatischer Städte in hellenistischer und römischer Zeit. Akten einer deutsch-rumänischen Tagung in Constanța, 20. – 24. September 2010*, Stuttgart, 2014, p. 173-208 (Franz Steiner Verlag, Alte Geschichte).
38. *The Horothesia of Dionysopolis and the Integration of the Western Pontic Greek Cities in the Roman Empire*, în V. Cojocaru, A. Coşkun, M. Dana (eds.), *Interconnectivity in the Mediterranean and Pontic World during the Hellenistic and Roman Periods*, Cluj-Napoca, 2014, p. 457-471.
39. *Zwei Militärdiplome hadrianischer Zeit*, *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* 190, 2014, p. 297-304.
40. *Note epigrafice (V)*, *Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie* 65, 3-4, 2014, p. 337-345.
41. *Trupele auxiliare pe limesul estic al Daciei. Stadiul problemei*, *Angustia. Studii și cercetări de arheologie* 17-18, 2014, p. 205-216.
42. *Tropaeum Traiani*, în I. Piso, R. Varga (ed.), *Trajan und seine Städte. Colloquium Cluj-Napoca, 29. September – 2. Oktober 2013*, Cluj-Napoca, 2014, p. 205-223.
43. C. Chiriac, D. Dana, **F. Matei-Popescu**, *Un vétéran d'un numerus dans une épitaphe latine tardoantique de Tomis*, *Pontica* 47, 2014, p. 439-450.
44. *L'amphithéâtre militaire romain de Drobeta*, în C. C. Petolescu, M. Galinier, **F. Matei-Popescu** (eds.), *Colonne Trajane et trophées romains. Actes du Colloque franco-roumain «Études sur la Colonne Trajane. 1900 ans depuis l'inauguration (113–2013)»*, Bucarest, 28–29 octobre 2013, București, 2015, p. 99-113 (editura Academiei Române).
45. C. C. Petolescu, **F. Matei-Popescu**, Șt. Vasiliță, *Amfiteatrul militar roman de la Drobeta*, *Academica. Revista editată de Academia Română* 5, 2015 (XXV, 295), p. 30-37.
46. *The Auxiliary Units in Moesia Superior and Dacia. A Review and an Update*, în L. Vagalinski, N. Sharankov (eds.), *Proceedings of the 22nd International Congress of Roman Frontier Studies, Ruse, Bulgaria, September 2012*, Sofia, 2015, p. 407-418.
47. *Vicus Nov(iodunum) and vicus classicorum: on the Origins of the municipium Noviodunum*, *Ancient West & East* 15, 2016, p. 217-226.
48. O. Țentea, **F. Matei-Popescu**, *The cohors I milliaria Ituraeorum. A New Approach to its Deployment*, în M. Slavova, N. Sharankov (eds.), *Monuments and Texts in Antiquity and Beyond. Essays for the Centenary of Georgi Mihailov (1915-1991)*, *Studia classica Serdicensia* V, Sofia, Sofia University Press, 2016, p. 371-381.
49. *Note epigrafice (VI)*, *Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie* 66, 2015, 3-4, p. 295-305 (apărut 2016).

50. D. Dana, **F. Matei-Popescu**, *Quatre diplômes militaires fragmentaires*, *Tyche* 31, 2016, p. 127-133.
51. O. Țentea, **F. Matei-Popescu**, *Why there? The Preliminaries of Constructing the Roman Frontier in South-East Dacia*, *AMN* 52/I, 2015, p. 109-130 (apărut 2017).
52. *The Roman Military Diploma Discovered at Atmageaua Tătărască – Sarsânlar (Zafirovo, Bulgaria)*, *Studia Antiqua et Archaeologica* 22, 2016, 2, p. 137-148.
53. **F. Matei-Popescu**, O. Țentea, *The Eastern Frontier of Dacia. A Gazetteer of the Forts and Units*, în V. Bârcă (ed.), *Orbis Romanus and Barbaricum. The Barbarians around the Province of Dacia and Their Relations with the Roman Empire*, Cluj-Napoca, 2016, p. 7-24.
54. *The Dacians from Moesia Inferior*, în L. Mihailescu-Bîrliba (ed.), *Migration, Kolonisierung, Akkulturation im Balkanraum und im Osten des Mittelmeerraumes (3. Jh. v. Chr.- 6 Jh. n. Chr.)*, Konstanz, 2017, p. 139-159.
55. **F. Matei-Popescu**, O. Țentea, *I primi insediamenti romani nella Dacia: il contributo dell'esercito*, în *Traiano. Costruire l'Impero, creare l'Europa*, Roma, 2017, p. 163-168.
56. *Ovid at Tomis: the Early History of the Left Pontus under the Roman Rule*, *Civiltà Romana. Rivista pluridisciplinare di studi su Roma antica e le sue interpretazioni* 4, 2017, p. 17-25.
57. R. Ota, **F. Matei-Popescu**, C. T. Florescu, *A New Inscription Discovered in the Apulum Legionary Fortress*, *Acta Musei Napocensis* 55/I, 2018, p. 167-173.
58. *On the Origins of the Municipium Hadrianum Drobetaense*, în M. Popescu, I. Achim, **F. Matei-Popescu** (eds.), *La Dacie et l'Empire romain. Mélanges d'épigraphie et d'archéologie offerts à Constantin C. Petolescu*, București, 2018, p. 87-96.
59. *Territoria and Regiones in the Lower Danubian Provinces*, în L. Mihailescu-Bîrliba (ed.), *Limes, Economy and Society in the Lower Danubian Roman Provinces*, *Colloquia Antiqua* 25, Peeters Publishers, Leuven, 2019, p. 95-105.
60. I. Piso, O. Țentea, **F. Matei-Popescu**, *L'affranchi impérial Philomusus, croyant et évergète à Sarmizegetusa*, în A. Avram, L. Buzoianu (eds), *Varia epigraphica et archaeologica. Volume dédié à la mémoire de Maria Bărbulescu*, *Pontica* 52, Supplementum VI, Constanța, 2019, p. 245-254.
61. O. Țentea, I. Opreș, **F. Matei-Popescu**, A. Rațiu, C. Băjenaru, V. Călina, *Frontiera romană din Dobrogea. O trecere în revistă și o actualizare*, *Cercetări Arheologice* 26, 2019, p. 9-82.
62. M. Alexianu, **F. Matei-Popescu**, *The Linguistic Impact of the Roman Army in the Province of Moesia Inferior*, în W. Spickerman, L. Mihailescu-Bîrliba (eds), *Roman Army and Local Society in the Limes Provinces of the Roman Empire. Papers of an International Conference, Iași, June 4th-6th, 2018*, Rahden/West., 2019, p. 63-81 (Pharos. Studien zur griechisch-römischen Antike. Band 42).

63. L. Mihailescu-Bîrliba, **F. Matei-Popescu**, *A New Album of the quinquennales and magistri canabensium at Troesmis*, în W. Spickerman, L. Mihailescu-Bîrliba (eds.), *Roman Army and Local Society in the Limes Provinces of the Roman Empire. Papers of an International Conference, Iași, June 4th-6th, 2018*, Rahden/West., 2019, p. 95-108 (Pharos. Studien zur griechisch-römischen Antike. Band 42).
64. **F. Matei-Popescu**, M. Neagoe, O. Neagoe, P. Dinulescu, *Colonia splendissima Drobeta*, în M. I. Neagoe, **F. Matei-Popescu**, O. M. Neagoe, P. G. Dinulescu (eds.), „*Pons Traiani Drubeta*” între Hispania și Dacia. *Expoziție organizată la Muzeul de Arheologie Asturias, Oviedo, Spania, 15 mai – 30 iunie 2019*, Cluj-Napoca, 2019, p. 10-28.
65. *La expansión del Imperio, la búsqueda de la gloria: Saeculum Traiani, desde Hispania hasta Dacia*, Anuario del Instituto Cultural Rumano de Madrid 2020, p. 26-40.
66. **F. Matei-Popescu**, I. Dumitrescu, *Băile militare romane de la Voinești*, în C. A. Bărbulescu, C. Croitoru, O. V. Udrescu (eds.), *Miscellanea historica et archaeologica in memoriam Dumitru Berciu*, editura Istros a Muzeului Brăilei „Carol I”, Brăila - Râmnicu Vâlcea, 2020, p. 251-267.
67. *(Dii) Maiores at Histria*, în L. Cosnean Nistor, V. Apostol, M. C. Popescu, Ș. Bâlici, N. Toma (eds.), *Arhitectură. Restaurare. Arheologie. In honorem Monica Mărgineanu Cârstoiu*, București, 2021, p. 282-289.
68. *Municipium Tropaeum: histoire et institutions*, în G. Castellvi, **F. Matei-Popescu**, M. Galinier (eds.), *Actes du colloque international: Tropheés et monuments de victoire romains, 21–23 Octobre 2015, Université de Perpignan*, Editura Academiei Române – Presses Universitaires de Perpignan, București - Perpignan, 2021, p. 195-210.
69. C. C. Petolescu, **F. Matei-Popescu**, I. Dumitrescu, *Noi cercetări arheologice din castrul de la Câmpulung (Pescăreasa, punct Jidova) (2010-2015)*, *Materiale și Cercetări Arheologice*, S. N. 17, 2021, p. 129-163.
70. O. Țentea, **F. Matei-Popescu**, V. Călina, *Frontiera romană din Dacia Inferior. O trecere în revistă și o actualizare. I.*, *Cercetări Arheologice* 28, 2021, 1, p. 9-90.
71. *Auxiliary Units from the European Provinces in the Moorish War of Antoninus Pius*, în Ș. Cristea, C. Timoc, E. C. De Sena (eds.), *Africa, Egypt and the Danubian Provinces of the Roman Empire*, Oxford, 2021, p. 5-16 (BAR IntSer 3058).
72. **F. Matei-Popescu**, O. Țentea, *Notes on the Roman Camp (stratopedon) in Sarmizegetusa Regia*, în K. Narloch, T. Plóciennik, J. Żelazowski (eds.), *Nunc decet caput impedire myrto. Studies Dedicated to Professor Piotr Dyczek on the Occasion of His 65th Birthday*, Warsaw, 2021, p. 601-610.
73. O. Țentea, **F. Matei-Popescu**, V. Călina, *From Dacian Hillforts to Roman Forts: Making of the Roman Frontier on Mid-Olt River Valley*, *Studia Antiqua et Archaeologica* 27, 2021, 2, Supplementum-Honoraria, p. 298-323.

74. P. Donevski, **F. Matei-Popescu**, *Der duumviralis primus des neues Munizipiiums Durostorum von Untermösien*, *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* 218, 2021, p. 329-332.
75. O. Țentea, **F. Matei-Popescu**, V. Călina, *Frontiera romană din Dacia Inferior. O trecere în revistă și o actualizare. 2*, *Cercetări Arheologice* 29, 2022, 1, p. 197-244.
76. M. Ciută, **F. Matei-Popescu**, *A Fragment of a Roman Military Diploma Discovered in the Vicinity of Micoșlaca (Miklóslaka, Ocna Mureș City, Alba County)*, *Journal of Ancient History and Archaeology* 9, 2022, 3, p. 93-102.
77. *The Origins of the Province of Moesia: Romans, Greeks and Thracians*, în T. Castelli, Chr. Müller (eds.), *De Mithridate VI à Arrien de Nicomédie : changements et continuités dans le bassin de la mer Noire entre le Ier s. a.C. et le Ier s. p.C.*, Ausonius Editions, Scripta Antiqua 166, Bordeaux, 2022, p. 121-151.
78. O. Țentea, **F. Matei-Popescu**, V. Călina, *Limes Alutanus: drumul și castrele din zona defileurilor*, în M.-M. Ștefan, Al. Popa, D. Ștefan (eds.), *Arheologia perioadei de trecere de la epoca târzie a fierului la epoca romană în Dacia: contacte și conflicte în secolele I-II p. Chr.*, Cetatea de Scaun, Târgoviște – Sfântu Gheorghe, 2022, p. 233-278.
79. V. Bunoiu, **F. Matei-Popescu**, G. E. Văcuță, *Noi cărămizi ștampilate ale legiunii VII Claudia pia fidelis din Podul lui Traian de la Drobeta*, *Cercetări Arheologice* 30, 2023, 1, p. 109-144 - <https://doi.org/10.46535/ca.30.1.07>

Voci în enciclopedii:

Ausbildung, Banditen, Jagd, Korpsgeist, Motivation, Polizeidienst, Training, în L. Burckhardt, M. A. Speidel (eds.), *Militärsgeschichte der griechisch-römischen Antike. Lexicon*, Der Neue Pauly Supplemente Band 12, J.B. Metzler Verlag - Springer-Verlag GmbH Deutschland, ein Teil von Springer Nature, Stuttgart, 2022, col. 21-28, 51-53, 441-444, 454-457, 725-733, 768-770, 1071-1080.

Recenzii și note bibliografice:

1. Recenzie la Margaret Roxan, Paul Holder, *Roman Military Diplomas IV*, Institute of Classical Studies/School of Advanced Studies, University of London, London, 2003, *Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie* 54-56, 2003-2005, p. 425-431.
2. Recenzie la Mihai Popescu, *La religion dans l'armée romaine de la Dacie*, București, 2004, *Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie* 54-56, 2003-2005, p. 433-438.
3. Notă bibliografică la Ligia Ruscu, *Corpus inscriptionum Graecarum Dacicarum*, *Hungarian Polis Studies (HPS)* 10, Debrecen, 2003, *Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie* 54-56, 2003-2005, p. 454-455.
4. Recenzie la Barbara Pferdehirt, *Römische Militärdiplome und Entlassungsurkunden in der Sammlung des Römisch-Germanischen Zentralmuseums*, *Kataloge vor- und*

- frühgeschichtlicher Altertümer, Band 37, 1-2, Mainz, 2004, *Ephemeris Napocensis* 14-15, 2004-2005, p. 212-218.
5. Recenzie la Barbara Pferdehirt, *Römische Militärdiplome und Entlassungsurkunden in der Sammlung des Römisch-Germanischen Zentralmuseums*, Kataloge vor- und frühgeschichtlicher Altertümer, Band 37, 1-2, Mainz, 2004, *American Journal of Archaeology* (On-line edition începând cu 1 octombrie 2007).
  6. Recenzie la F. Constantiniu, *De la Răutu și Roller la Mușat și Ardeleanu*, București, 2007, *SCIIVA* 58, 2007, 3-4, p. 420-423.
  7. Recenzie la Paul Holder, *Roman Military Diplomas V*, Institute of Classical Studies, School of Advanced Study University of London, 2006 (*BICS Supplement* 88), XVI+310 p., *Dacia*, N. S. 52, 2008, p. 235-237.
  8. Recenzie la Cédric Brélaz, *La sécurité publique en Asie Mineure sous le Principat (Ier - IIIème s. ap. J. -C.). Institutions municipales et institutions impériales dans l'Orient romain*, *Schweizerische Beiträge zur Altertumswissenschaft*, Band 32, Basel, 2005, I-XI + 530 p., *Dacia*, N. S. 52, 2008, p. 238-239.
  9. Recenzie la Ilyan Boyanov, *Rimskite veterani v Dolna Mizija i Trakija (I – III v.). The Roman Veterans in Lower Moesia and Thrace (1st-3rd)*, Sofia, 2008, *SCIIVA* 61, 2010, 3-4, p. 358-360.
  10. Recenzie la Ioana A. Oltean, *Dacia. Landscape, Colonisation and Romanisation*, Routledge, Londra-New-York, 2007, *Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie* 61, 2010, 3-4, p. 361-364.
  11. Recenzie la K. Strobel, *Kaiser Traian. Eine Epoche der Weltgeschichte*, Regensburg, 2010, 479 p. + 31 fig. + 3 hărți, *Dacia*, N. S. 55, 2011, p. 203-206.
  12. Recenzie la L. Mihailescu-Bîrliba, *Ex toto orbe Romano: Immigration into Roman Dacia; with prosopographical observations on the population of Dacia*. *Colloquia antiqua*, 5. Leuven, Paris, Walpole, MA, Peeters, 2011. xiv, 166 p., *Bryn Mawr Classical Review* 2013. 04. 27 (<http://bmcr.brynmawr.edu/2013/2013-04-27.html>).
  13. Recenzie la U. Ehlig, R. Haensch, *Die lateinischen Inschriften aus Albanien (LIA)*. Bonn, 2012. Pp. iv, 724, *Bryn Mawr Classical Review* 2014. 03. 58 (<http://bmcr.brynmawr.edu/2014/2014-03-58.html>).
  14. Recenzie la Davide Faoro, *Praefectus, procurator, praeses: genesi delle cariche presidiali equestri dell'Alto Impero Romano*. *SUSMA - Studi udinesi sul mondo antico*, 8. Firenze – Milano, Le Monnier Università; Mondadori Education, 2011, *Bryn Mawr Classical Review*, 2015. 01. 41 (<http://bmcr.brynmawr.edu/2015/2015-01-41>).
  15. Recenzie la Werner Eck, Peter Funke (ed.), *Öffentlichkeit - Monument - Text: XIV Congressus Internationalis Epigraphiae Graecae et Latinae, 27. – 31. Augusti MMXII – Akten*, *Corpus inscriptionum Latinarum. Auctarium, series nova*, 4. Berlin – Boston, De Gruyter, 2014, *Bryn Mawr Classical Review*, 2015. 10. 15 (<http://bmcr.brynmawr.edu/2015/2015-10-15.html>).

16. Recenzie la Christoph Schmetterer, *Die rechtliche Stellung römischer Soldaten im Prinzipat*, Harrassowitz Verlag, Wiesbaden, 2012 (Philippika. Marbuger altertumskundliche Abhandlungen 54), Bonner Jahrbücher 213, 2013, p. 471-473 (apărută 2015).
17. Recenzie la Ennio Sanzi, *Iuppiter Optimus Maximus Dolichenus. Un "culto orientale" fra tradizione e innovazione: riflessioni storico-religiose*, Roma 2013, Dacia, N. S. 59, 2015, p. 378-379 (apărută 2016).
18. Recenzie la Cristina-Georgeta Alexandrescu (ed.), *Troesmis – a Changing Landscape. Romans and the Other in the Lower Danube Region in the first Century BC – third Century AD. Proceedings of an International Colloquium Tulcea 7th-10th of October 2015*, Biblioteca Istro-Pontică, Seria Arheologie 12, Cluj-Napoca, 2016, Caiete ARA / ARA Reports 8, 2017, p. 257-260.
19. Recenzie la Anne Kolb, Marco Vitale (ed.), *Kaiserkult in den Provinzen des Römischen Reiches. Organisation, Kommunikation und Repräsentation*. Berlin; Boston: De Gruyter, 2016, Bryn Mawr Classical Review 2018. 04. 26 (<http://bmcr.brynmawr.edu/2018/2018-04-26.html>).
20. Recenzie la Agnieszka Tomas, *Living with the Army I. Civil Settlements near Roman Legionary Fortresses in Lower Moesia*, Warsaw, 2017, Institute of Archaeology, University of Warsaw, Caiete ARA / ARA Reports 9, 2018, p. 253-257.
21. Recenzie la Cristina-Georgeta Alexandrescu, Christian Gugl und Barbara Kainrath (Herausgeber), *Troesmis I. Die Forschungen von 2010–2014*, Werner Eck, Gerald Grabherr, Barbara Kainrath, Adriana Panaite, Roman Sauer, Alice Waldner. Publisher Mega, Cluj-Napoca 2016, Bonner Jahrbücher 218, 2018, p. 459-461.
22. *Roman Military Presence in Moesia. Review of C. Whately, Exercitus Moesiae. The Roman Army in Moesia from Augustus to Severus Alexander (BAR International Series 2825)*. Pp. viii+124, maps. Oxford, BAR Publishing, 2016, The Classical Review 68, 2018, 2, p. 521-523.
23. Recenzie la Werner Eck, Matthäus Heil (ed.), *Prosopographie des Römischen Kaiserreichs. Ertrag und Perspektiven. Kolloquium aus Anlass der Vollendung der 'Prosopographia Imperii Romani'*, Berlin; Boston: De Gruyter, 2017, Bryn Mawr Classical Review 2019. 02. 11 (<http://bmcr.brynmawr.edu/2019/2019-02-11.html>).
24. Recenzie la George Cupcea, Rada Varga (eds.), *Social Interactions and Status Markers in the Roman World*, Archaeopress Roman Archaeology 37, Oxford, 2018, Caiete ARA / ARA Reports 10, 2019, p. 255-257.
25. Recenzie la F. Fodorean, Pannonia, *Dacia and Moesia in the Ancient Geographical Sources*, Stuttgart: Franz Steiner Verlag, 2016 (Geographica Historica 34), Orbis Terrarum 17, 2019, p. 340-343.
26. Recenzie la Cédric Brélaz, Philippes, *colonie romaine d'Orient: recherches d'histoire institutionnelle et sociale*. BCH. Supplément, 59. Athens: École Française d'Athènes, 2018, Bryn Mawr Classical Review 2020.03.34 (<https://bmcr.brynmawr.edu/2020/2020.03.34/>)

27. Recenzie la Nikolas Hächler, *Kontinuität und Wandel des Senatorenstandes im Zeitalter der Soldatenkaiser. Prosopographische Untersuchungen zu Zusammensetzung, Funktion und Bedeutung des amplissimus ordo zwischen 235–284 n. Chr.*, Brill, Leiden–Boston, 2019, 890 p. (Impact of Empire. Roman Empire, C. 200 B.C.–A.D. 476, volume 33), *Caiete ARA / ARA Reports* 11, 2020, p. 221-223.
28. Recenzie la Krešimir Matijević, *Wirtschaft und Gesellschaft in der späten Römischen Republik. Fachwissenschaftliche und fachdidaktische Aspekte*. Gutenberg: Scripta Mercaturae Verlag, 2020. 250 p., *Bryn Mawr Classical Review* 2021.08.22 – <https://bmc.brynmawr.edu/2021/2021.08.22/>.

Editare de studii și articole:

1. Colecția de studii reunite sub numele *Romanitas Daco-Moesica*, Dacia, N. S. 50, 2006, p. 77-429.
2. Editor, împreună cu Ovidiu Țentea, a seriei de publicații a Centrului de Studii Romane (CRMS), în care au apărut următoarele lucrări:
 Mihail Zahariade, *The Thracians in the Roman Imperial Army from the first to the third century A.D. I. Auxilia*, CRMS 2, Cluj-Napoca, 2009;
 Vitalie Bărcă, Oleksandr Symonenko, *Călăreții stepelor. Sarmatii în spațiul nord-pontic*, CRMS 3, Cluj-Napoca, 2009;
 D. Bondoc, *The Roman Rule to the North of the Lower Danube during the Late Roman and Early Byzantine period*, CRMS 4, Cluj-Napoca, 2009;
Near and Beyond the Roman Frontier. Proceedings of the Colloquium held in Târgoviște, 16-17 October 2008, CRMS 5, București, 2009;
 F. Matei-Popescu, *The Roman Army in Moesia Inferior*, CRMS 7, București, 2010;
 C. Băjenaru, *The Minor Fortifications in the Balkan Danube Area from Diocletian to Iustinian*, CRMS 8, București, 2010;
 O. Țentea, *Ex oriente ad Danubium. The Syrian Units on the Danube Frontier of the Roman Empire*, CRMS 6, Cluj-Napoca, 2012;
 F. Matei-Popescu, O. Țentea, *Auxilia Moesiae Superioris*, CRMS 9, Cluj-Napoca, 2018.
3. Fl. Panait-Bîrzescu, I. Bîrzescu, **F. Matei-Popescu**, A. Robu (eds.), *Poleis în Marea Neagră: Relații interpontice și producții locale. Actele Colocviului Național "Poleis din Pont și Propontida în epocile elenistică și romană" organizat de Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” și Filiala Iași a Academiei Române (București, 27. 09 – 28. 09 2012), cu sprijinul unui grant acordat de Consiliul Național al Cercetării Științifice din România, CNCS – UEFISCDI, în cadrul proiectului cu numărul PN-II-ID-PCE-2011-3-0054*, București, 2013, editura Humanitas.
4. C. C. Petolescu, M. Galinier, **F. Matei-Popescu** (eds.), *Colonne Trajane et trophées romains. Actes du Colloque franco-roumain «Études sur la Colonne Trajane. 1900 ans depuis l'inauguration (113–2013)»*, Bucarest, 28–29 octobre 2013, București, editura Academiei Române, 2015, 289 p. , ISBN 978-973-27-2553-5.

5. I. Opreș, K. Z. Pinter, **F. Matei-Popescu** (coord.), *Cronica Cercetărilor Arheologice din România 2016. Campania 2015*, Institutul Național al Patrimoniului, București, 2016, 642 p. (ISSN 2343 – 919X ISSN -I, 2343 – 919X).

6. O. Țentea, V. Lungu, **F. Matei-Popescu** (coord.), *Cronica Cercetărilor Arheologice din România 2017. Campania 2016*, a LI-a Sesiune națională de rapoarte arheologice MUZEUL NAȚIONAL DE ISTORIE A ROMÂNIEI, București 24–27 Mai 2017, Institutul Național al Patrimoniului, București, 2017, 243 p. (ISSN 2343 – 919X) .

7. M. Popescu, I. Achim, **F. Matei-Popescu** (ed.), *La Dacie et l'Empire romain. Mélanges d'épigraphie et d'archéologie offerts à Constantin C. Petolescu*, Editura Academiei Române, 354 p., ISBN 978-973-27-3035-5, București, 2018.

8. C. C. Petolescu, M. Galinier, **F. Matei-Popescu** (eds.), *Divus Traianus. Travaux du Colloque International de Drobeta-Turnu Severin, 16-17 juin 2017*, editura Academiei, București, 2018.

9. M. I. Neagoe, **F. Matei-Popescu**, O. M. Neagoe, P. G. Dinulescu (eds.), „*Pons Traiani Drubeta*” între Hispania și Dacia. *Expoziție organizată la Muzeul de Arheologie Asturias, Oviedo, Spania, 15 mai – 30 iunie 2019*, Cluj-Napoca, 2019.

10. G. Castellvi, **F. Matei-Popescu**, M. Galinier (eds.), *Actes du colloque international: Tropheés et monuments de victoire romains, 21–23 Octobre 2015, Université de Perpignan*, editura Academiei Române – Presses Universitaires de Perpignan, București - Perpignan, 2021.

04. 08. 2023

CS II Dr. Florian Matei-Popescu

